

Απομαγνητοφώνηση

- Πληροφορητής: Κυριάκος Σταυρινίδης (ΚΣ)
- Ερευνήτρια: Ιωάννα Αλεξάνδρου (ΙΑ)

- ΙΑ: Μιλήστε μας λίγο για τον εαυτό σας; Το όνομα σας; Την ηλικία σας ; Το επάγγελμα σας σήμερα;
- ΚΣ: Είμαι γεννημένος το 1953 στα 3-4 χρόνια με μεταβίβασαν από την Μια Μηλιά στη Βώνη Κυθρέας. Η παιδική μας ζωή ήταν ήρεμη ήσυχη. Μετά το 1972, μάλλον, μετανάστευσα πάλι στην Μια Μηλιά όπου εκεί το Απρίλη του 1974 αρραβωνιάστηκα. Μετά ήρθε το πραξικόπημα , εντάξει, συμμετείχα σε κάποιες ομάδες άθελα ή ήθελα μετά το πραξικόπημα, ξεκίνησε η εισβολή.
- ΙΑ: Θέλω να μας πείτε πότε γεννηθήκατε χρονολογία μήνα;
- ΚΣ: 8/2/1953.
- ΙΑ: Τόπος γέννησης η Μια Μηλιά;
- ΚΣ: Μια Μηλιά.
- ΙΑ: Τι ηλικία είχατε το 1974;
- ΚΣ: Ήμουν 21 χρονών
- ΙΑ: Ήσασταν αρραβωνιασμένος;
- ΚΣ: Ήμουν αρραβωνιασμένος.
- ΙΑ: Είπατε ότι ήσασταν σε κάποιες ομάδες, σε ποια ομάδα ήσασταν εσείς την περίοδο του πραξικοπήματος αν επιτρέπεται;
- ΚΣ: Βρέθηκα κάτω από το παλιό Λαϊκό στην ομάδα του Λυσσαρίδη χωρίς να έχω καμία σχέση ή καμία ανάμειξη, ήταν τόσο γρήγορα ήμουν μαζί με τον κουνιάδο μου, ήμουν νέος στην οικογένεια και κατέληξα εκεί, ήμουν νέος και χωρίς όμως καμία έξοδο από το υπόγειο δεν βγήκαμε από το υπόγειο. Μετά επιστρέψαμε στις εργασίες μας έγινε αμέσως ο πόλεμος, η εισβολή, μετά κατέληξα στο Ελέναιο, στο Δημοτικό Σχολείο στη διάρκεια της ημέρας είπαν οι τάδε ομάδες περάστε να πάρετε όπλα ήταν όπλα που έσπασε η ΕΛΔΥΚ τα εθνι, τρέξαμε επειδή ήταν νέα όπλα να τα μάθουμε. Να τα πιάσουμε μας φόρτωσαν σε φορτηγά μας πήραν στην Ομορφίτα.
- ΙΑ: Ενταχθήκατε σε κάποιο τάγμα;

Συναγωγή μαρτυριών και καταγραφή της Ιστορίας των αιχμαλώτων της Κύπρου το 1974/ΕΠΙΚΥ

- ΚΣ: Ήμασταν στο Τάγμα 261.
- ΙΑ: Όταν υπηρετήσατε στο στρατό ήσασταν στο 251;
- ΚΣ: Ήμουν στα ΣΕΝ εδώ στον Άη Γιώρκη.
- ΙΑ: Πότε αποστρατευτήκατε;
- ΚΣ: Είμαι το Γενάρη του 1971.
- ΙΑ: Και μετά όταν σας κάλεσαν πήγατε στο Ελέναιο;
- ΚΣ: Χαθήκαμε, που έπρεπε να παρουσιαστούμε ο κάθε ένας μας καταλήξαμε στην Ομορφίτα οπισθοχωρήσαμε ήρθαμε στην Νεάπολη πέρασαν οι πέντε μέρες σχεδόν του πολέμου χωρίς κανένα αποτέλεσμα μας έδωσαν άδεια επιστρέψαμε στο Ελέναιο μας έδωσα πενθήμερη άδεια λόγω της εκεχειρίας βρέθηκα στην Μια Μηλιά.
- ΙΑ: Έδωσαν και σε άλλους άδεια εκείνες τις μέρες;
- ΚΣ: Όσοι ήμασταν εκεί αλλά σκορπιστήκαμε, αν πήγαμε 100 άτομα, σκορπιστήκαμε άλλοι έφυγαν πιο νωρίς, διαλυθήκαμε.
- ΙΑ: Θυμάστε κάτι άλλο από το πραξικόπημα ή από τις πρώτες πέντε μέρες;
- ΚΣ: Το πραξικόπημα σου είπα δεν το έζησα ήμουν στο υπόγειο δεν το έζησα στην πραγματικότητα. Ο πόλεμος μετά, όταν έγινε η δεύτερη εισβολή, το πρωί, που ξεκίνησαν οι αερομαχίες τρέξαμε όλοι κάτω στο υπόγειο προς την βιομηχανική της Μιας Μηλιάς. Εκεί ήταν όλοι οι ηλικιωμένοι σχεδόν. Οι στρατιώτες έκαναν οπισθοχώρηση, ήδη έπεσαν αρκετοί αλεξιπτωτιστές πάρα πολλοί, αλλά χωρίς να ρίξουμε ούτε σφαίρα, δεν ρίξαμε εναντίον τους εμείς κάναμε συνέχεια οπισθοχώρηση.

Κάποιος στρατιώτης λέει μου: «ρε σηκώσου φύγε γιατί έσπασε η γραμμή».

- Του λέω είναι η αρραβωνιαστικιά μου, η πεθερά μου εδώ ξέρω εγώ.

Μου λέει: «Πιάσε τους και φύγε έσπασε η γραμμή έρχονται τα τανκς».

Όταν ετοιμαζόμουν να φύγω, κάποιος ηλικιωμένος από εκεί μου λέει: «ρε Κούλη άσε το αυτοκίνητο σου πιάσε το φορτηγό να μας μετακινήσεις και εμάς».

Τον πίστεψα, πήρα ένα φορτηγό που ήταν δίπλα σε ένα εργοστάσιο. Μέχρι να φορτωθούν οι ηλικιωμένοι και ξέρω εγώ βάλαμε καμία 50αριά άτομα στέκονταν, ξεκινήσαμε από εκεί παράλληλα του ποταμού του Πυθκιά και πηγαίναμε προς το Παλαίκυθρο. Σε κάποια φάση

Συναγωγή μαρτυριών και καταγραφή της Ιστορίας των αιχμαλώτων της Κύπρου το 1974/ΕΠΙΚΥ

είδαμε αεροπλάνα να μας επιτίθενται, αλλά στην τελευταία στιγμή όταν είδαν ότι ήταν γυναικόπαιδα, μας απέφυγαν, περάσαμε το ποταμό και φτάσαμε σε κάποιες φάρμες, που λέγονταν φάρμες του Άη Δημήτρη. Είπαν: «σταμάτα εδώ επειδή έχει και άλλους» και σταμάτησα κατεβήκαμε αναγκαστικά. Εκεί ήμουν από τους πιο μικρούς δεν προλάβαμε να κατέβουμε όλοι από το φορτηγό και πέρασε το πρώτο τανκς. Στην αρχή είπαν: ότι ήταν δικά μας μετά είδαμε την σημαία και καταλάβαμε ότι ήταν τούρκικα. Φορούσα ένα πράσινο πουκάμισο χακί το έβγαλα, το χώσαμε, το βάλαμε σε μια τρύπα του πλυσταριού. Μας περικύκλωσαν οι στρατιώτες άρχισαν να μας σπρώχνουν, χώρισαν τα γυναικόπαιδα από εδώ τους άντρες από την άλλη. Σας είπα, ήμουν ο πιο μικρός της ηλικίας με έσπρωχναν. Δεν ήξερα που θα κατέληγα, στο τέλος δεν πέρασε αρκετή ώρα άρχισαν να φέρνουν και άλλους στρατιώτες, από άλλα σημεία, που συνέλαβαν αλλά από αυτούς που είδα, ακόμη και χωριανούς μου, δεν τους είδα ξανά.

Ούτε την μέρα που μας πήραν στο χωράφι, για τρεις μέρες στο χωράφι, δίπλα από το Σοπάζ, χέρια και πόδια δεν τους είδα φύγαμε, μας φόρτωσαν από το Σοπάζ και μας πήραν στο Σεράγιο.

Στο Σεράγιο, ο πατέρας μου δούλευε στους Άγγλους, πάνω στην Νάφι και επικοινωνήσε με ένα Τουρκοκύπριο. Ο Τουρκοκύπριος, ήρθε και με βρήκε λόγω του ότι έμεινα και 10 μέρες στο υπόγειο ήμουν αζύριστος, μου έφερε ξυριστική μου λέει: Ξυρίσου», έδωσα το μήνυμα στους δικούς μου ότι είμαι ζωντανός σε 2-3 μέρες αποφάσισαν ότι θα μας μεταφέρουν στην Κερύνεια για να μας παν στα Άδανα.

- ΙΑ: Πως ήταν οι συνθήκες στο Σεράγιο; Σας έδιναν φαγητό;
- ΚΣ: Στο Σεράγιο ήταν καλά ναι.
- ΙΑ: Θυμάστε τι σας έδωσαν να φάτε;
- ΚΣ: Δυο τρία φαγητά ήταν εντάξει φακή, ήταν φασόλια κόκκινα, ψωμί ξερό με λίγο πόλιπιφ, σαλάμι τα πρωινά. Δεν μπορώ να πω ότι μας επιτέθηκαν στο Σεράγιο.
- ΙΑ: Σας έκαναν ανακρίσεις;
- ΚΣ: Ναι, στο Σεράγιο μας κάλεσαν για ανάκριση. Μας ρώτησαν αν έχει, ας πούμε πραξικοπηματίες μαζί μας, αλλά εκείνοι, ήταν γνώστες πριν από εμάς. Επειδή είχαν διερμηνέα και Τούρκο και Κύπριο μαζί τους.
- ΙΑ: Για σας ήξεραν ότι ήσασταν στις ομάδες του Λυσσαρίδη;

Συναγωγή μαρτυριών και καταγραφή της Ιστορίας των αιχμαλώτων της Κύπρου το 1974/ΕΠΙΚΥ

- ΚΣ: Όχι, όχι, τίποτα. Απλώς εμάς είχαν γιατί παλιά το 1963 είχαμε κοντά στην Βώνη ένα σουρίτζι και το καταστρέψαμε ολοσχερώς. Το 1963, είχαν κάποιο έσκι [παράπονο] το είχαν υπόψιν τους, ήξεραν ποιου γιος είσαι, ήξεραν τα πάντα, περάσαμε αυτό το στάδιο.
- ΙΑ: Στον προηγούμενο τόπο κράτησης πού ήσασταν, στις Μάντρες;
- ΚΣ: Τίποτε, ούτε μας μίλησαν, τίποτα αυτές τις 2- 3εις μέρες απλά και μας έδωσαν λίγο νερό μας έφυγαν με φορτηγά προς στην Κερύνεια.
- ΙΑ: Πόσα άτομα ήσασταν στις Μάντρες και πόσα άτομα στο Σεράγιο;
- ΚΣ: Στις Μάντρες πρέπει να ήμαστε γύρω στα 80 άτομα, τα οποία μαζέψαν, τα έφερναν από διάφορους τόπους, όταν φύγαμε και πήγαμε στο Σεράγιο, δεν ήξερα επειδή ήταν κελιά το μόνο που ξέρω ότι όταν μας φόρτωσαν για την Κερύνεια ήταν 3-4 φορτηγά στην κάσια και είχε λεωφορεία μπορεί να είμαστε και 2000.
- ΙΑ: Στα φορτηγά, στα λεωφορεία είχαν δεμένα τα μάτια σας;
- ΚΣ: Ναι, δεμένα μάτια, χέρια.
- ΙΑ: Εκεί σας είχε καταγράψει ο Ερυθρός Σταυρός;
- ΚΣ: Όχι.
- ΙΑ: Σας χτυπούσαν στα λεωφορεία ή ήταν ευγενικοί;
- ΚΣ: Στα λεωφορεία μας σταμάτησαν έξω από το Κιόνελλι και μας λίντσαραν. Μπήκαν μέσα και μας χτυπούσαν με ξιφολόγχες, είχαμε πάτερ της Μιας Μηλιάς, του έκοβαν τα γένια του, τον κτυπούσαν ανελέητα, όπου έφταναν. Όταν τους έπαιρνε είδηση κανένας αξιωματικός σταματούσαν.
- ΙΑ: Το όνομα του ιερέα το θυμάστε;
- ΚΣ: Όχι, είναι και ο ιερέας του χωριού μας. Ήταν νέος δεν το θυμάμαι είναι μέσα στους αιχμάλωτους και μάλιστα, μιλά συχνά.
- ΙΑ: Τι άλλο πρέπει να καταγράψουμε από τις μετακινήσεις σας από το Σεράγιο στην Κερύνεια στα λεωφορεία;
- ΚΣ: Κοίταξε δεν ήταν τόσο δύσκολο, ας πούμε, μόνο κάποια στιγμή. Εκείνο το λιντσάρισμα καταλήξαμε στο πλοίο.
- ΙΑ: Τι θυμάστε από την Κερύνεια, από το λιμάνι;

Συναγωγή μαρτυριών και καταγραφή της Ιστορίας των αιχμαλώτων της Κύπρου το 1974/ΕΠΙΚΥ

- ΚΣ: Είχαμε δεμένα τα μάτια μας, κλεφτά – κλεφτά, βλέπαμε κάτι πάνω στον ώμο του άλλου και βλέπαμε από κάτω αλλά εντάξει δεν μπορείς να περιγράψεις. Είχε που είδαν είπαν χαλασμένα σπίτια. Εγώ πίστεψε με δεν κατάφερα να δω τίποτα.
- ΙΑ: Στο πλοίο πως ήταν η αντιμετώπιση τους;
- ΚΣ: Εντάξει, μας κατέβασαν από το αυτοκίνητο είχαν σανίδες μέσα στην παραλία και κινηθήκαμε στο πλοίο. Εντάξει, δεν ήταν και τόσο άγριοι, μας έβαλαν και κάτσαμε κάτω στο αμπάρι, που ήταν οι μηχανές εντάξει περάσαμε. Για την μέρα, μας έδωσαν νερό, είδαμε ότι ήμασταν κάτω δεμένοι περίπου 800 άτομα για την παρτίδα που πηγαίναμε.
- ΙΑ: Φαγητό σας έδωσαν στο πλοίο;
- ΚΣ: Όχι, δεν μας έδωσαν.
- ΙΑ: Έγινε καταγραφή από τον Ερυθρό Σταυρό στο πλοίο;
- ΚΣ: Όχι.
- ΙΑ: Σας χτυπούσαν στο πλοίο;
- ΚΣ: Όχι, φτάσαμε μέχρι το λιμάνι μας κατέβασαν μας φόρτωσαν και μας πήραν με λεωφορεία στα Άδανα. Στα Άδανα μας μετρούσαν. Πραγματικά εκείνη την ώρα, πόσα άτομα, υπήρχε λίγος αναβρασμός εκείνη την ώρα να βγάλουμε παπούτσια, ζώνες.
- ΙΑ: Έκλεψαν προσωπικά αντικείμενα;
- ΚΣ: Να κλέψουν όχι, όσοι δεν πρόλαβαν όμως, έμειναν διότι σε έβαζε να τα βγάλεις και μετά σου φώναζε να φύγεις. Εμένα έμεινε η ζώνη και ένα πορτοφολάκι αλλά δεν είχα και πολλά λεφτά.
- ΙΑ: Πως ήταν οι φυλακές των Αδάνων;
- ΚΣ: Οι φυλακές ήταν πάνω κάτω. Δηλαδή ήταν όπως τον στρατό, τους θαλάμους και κάτω όταν κατέβαινες στο ισόγειο ήταν το προαύλιο, το τούλετ, η σάλα που έτρωγες και ένα κομμάτι για την ύπαιθρο να βλέπεις.

Συναγωγή μαρτυριών και καταγραφή της Ιστορίας των αιχμαλώτων της Κύπρου το 1974/ΕΠΙΚΥ

- ΙΑ: Ξεκινάμε.
- ΚΣ: Στα Άδανα ξεκίνησαν να μας κουρέβουν, μας έκαναν μπάνιο, μας έβγαλαν και μας έβαζαν νερό, να κάνουμε μπάνιο, να καθαριστούμε.
- ΙΑ: Η συμπεριφορά τους ήταν καλή; Σας ανέκριναν; Σας χτυπούσαν; Δεν έτυχε να σας χτυπήσουν στα Άδανα;
- ΚΣ: Μας χτύπησαν μόλις φτάσαμε στα Άδανα. Μόλις μας κατέβασαν την ώρα που γινόταν η καταμέτρηση να βγάλουμε πράγματα, μετά δεν ήταν τόσο άγριοι, στα Άδανα.
- ΙΑ: Πόσες μέρες μέναιτε στα Άδανα;
- ΚΣ: Τρεις με τέσσερις μετά ήρθε ο Ερυθρός Σταυρός μας καταμέτρησε ήδη είναι και το σημείο που φαίνεται ήρθαν και ρεπορτάζ δικοί μας και κάθε χρόνο δείχνει στο ΡΙΚ και είναι το σημείο των Αδάνων που είμαστε σειρά.
- ΙΑ: Εσείς ανταλλάξατε μηνύματα με την αρραβωνιαστικιά σας; '
- ΚΣ: Όχι, τίποτα δεν είχαμε πλέον. Ως το Σεράγιο που μήνυσα του πατέρα μου: ότι είμαι στο Σεράγιο και είμαι ζωντανός. Εντάξει δεν ήξερα του μήνυσα: ότι δεν ήξερα που είναι ο αδερφός μου και ξέρω εγώ επειδή ήταν και εκείνος στρατό.
- ΙΑ: Στα Άδανα το φαγητό που σας έδιναν ήταν αρκετό;
- ΚΣ: Ήταν εντάξει. Είμαστε και ξέρεis υπήρχε και μια αβεβαιότητα. Δεν ήταν τόσο σημαντικό το φαγητό όσο το να μάθουμε τι γίνεται στον έξω χώρο. Είχα το ράδιο στα τούρκικα, ο ένας έλεγε ξέρω 2-3 και με υπολογισμούς με έτσι με αλλιώς ιστορίες.
- ΙΑ: Δεν είχατε καμία ενημέρωση στα Άδανα;
- ΚΣ: Όχι, τίποτα με τον έξω χώρο.
- ΙΑ: Σας έβαζαν να κάνετε καταναγκαστική εργασία;
- ΚΣ: Τίποτε, τίποτε καθόμασταν.
- ΙΑ: Πως περνούσατε την μέρα σας;
- ΚΣ: Τίποτε με κουβέντες, να συστηθούμε που σε έπιασαν, τι έγινε. Άλλοι έλεγαν τα πιο σοβαρά άλλοι έλεγαν για τις ενέδρες που έγιναν στην Κερύνεια για την προδοσία που υπήρχε.
- ΙΑ: Υπήρξαν ρήξεις μεταξύ των αιχμαλώτων Μακαριακών – Γριβικών ή δεν υπήρξε λόγω και του φόβου;
- ΚΣ: Όχι, δεν υπήρξε καμιά τέτοια τουλάχιστο τον καιρό που ήμουν εγώ στα Άδανα.

Συναγωγή μαρτυριών και καταγραφή της Ιστορίας των αιχμαλώτων της Κύπρου το 1974/ΕΠΙΚΥ

- ΙΑ: Σας έκαναν σωματικούς ελέγχους ή μετά που μπήκατε δεν έγιναν;
- ΚΣ: Σου είπα, στην αρχή, που μπήκαμε, ήταν πριν μπούμε μετά τέλειωσε δεν μας έκαναν ξανά. Σου είπα έγινε το αναγκαστικό ξύρισμα όλοι φαλακροί.
- ΙΑ: Υπήρχαν τραυματίες;
- ΚΣ: Όσοι είχαν κανένα τραύμα πήγαν στο Νοσοκομείο.
- ΙΑ: Ήταν καλή η συμπεριφορά του γιατρού, αν ακούσατε;
- ΚΣ: Ξέρεις τους έβαλαν σε άλλα σημεία, σε άλλα κελιά.
- ΙΑ: Ποια ήταν τα συναισθήματα σας κατά την σύλληψή σας;
- ΚΣ: Ξέρεις υπήρχε η αβεβαιότητα, αν θα ζήσεις ή όχι, μόνο. Τίποτα παραπάνω δεν ήξερες τι γίνεται, αν θα ζήσεις, αν θα μας σκοτώσουν ή όχι ; Ακόμη και στα Άδανα υπήρχε αυτή η αβεβαιότητα.
- ΙΑ: Το βράδυ κοιμόσασταν ή φοβόσασταν;
- ΚΣ: Κοιμόμασταν επειδή είμαστε πολλοί. Ξέρεις ο κάθε ένας το πει του [να πει μια κουβέντα], ιδιοτροπίες, λόγια, κάποιοι διψούσαμε για τσιγάρο. Παίρναμε τα αποτσίγαρα των στρατιωτών και συζητούσαμε.
- ΙΑ: Περιγράψτε μας λίγο την συμπεριφορά των Τούρκων στρατιωτών;
- ΚΣ: Σου είπα στα Άδανα ήταν άψογοι. Στα Άδανα εκείνο που ενθουσιάστηκαν ήταν οι αξιωματικοί αν ο Τούρκος πήγαινε να σε χτυπήσει, αν έβλεπε αξιωματικό σταματούσε στεκόταν προσοχή. Μετά μας έβαλαν στα λεωφορεία, τουριστικά και μας πήγαν τους μισούς Αμάσεια και τους άλλους μισούς μας πήραν Αντιγιαμάν. Εγώ πήγα Αντιγιαμάν.
- ΙΑ: Πόσο καιρό κάνατε στο Αντιγιαμάν; Άρα ήσασταν μόνο τρεις μέρες στα Άδανα;
- ΚΣ: Μια βδομάδα.
- ΙΑ: Και στο Αντιγιαμάν;
- ΚΣ: Στο Αντιγιαμάν, ήρθα από τους τελευταίους, ένα μισή μήνα. Στο Αντιγιαμάν υπήρξε και ένα περιστατικό.
- ΙΑ: Πως ήταν ο χώρος στο Αντιγιαμάν;
- ΚΣ: Ένα περίπου, οι ίδιες φυλακές, πιο μικρές στο Αντιγιαμάν, υπήρξε και ένα περιστατικό που μου άφησε χωριστήκαμε κάθε θάλαμος, είχαμε κάποιο υπεύθυνο. Πήγαμε με άλλους τρεις να πάμε στα μαγειρεία. Είχα αυτό το τατουάζ αλλά σε πένα και κάποιος τράβηξε ξιφολόγχη να μου το κόψει γιατί δήθεν είμαι κομάντο. Όπως κρατούσε

Συναγωγή μαρτυριών και καταγραφή της Ιστορίας των αιχμαλώτων της Κύπρου το 1974/ΕΠΙΚΥ

την ξιφολόγχη την άφησα και με ακούμπησε πάνω στον τοίχο και ακόμη έχω... Μετά έτρεξε ένας άλλος στρατιώτης του είπε: και μετά ήρθαν και έσβησαν 2-3 τσιγάρα πάνω μου. Μετά απελευθερώθηκα και με έπιασαν από πίσω, με τις μέρες φούσκωσε, μου έβαλαν γάζες. Δεν φαντάζεσαι τι ξύλο φάγαμε. Μετά μαθεύτηκε τι έγινε, έφεραν διερμηνέα αξιωματικό. Μας είπαν το πρόβλημα όμως ο χρόνος πέρασε, μας φόρτωσαν ξανά μας έφεραν στου Παυλίδη, ξεκίνησαν οι ανταλλαγές. Οι αστυνομικοί μας προφύλασσαν. Είχε χαμ [πόλυπιφ], μας έδωσαν φαγητά εκεί που γινόταν η ανταλλαγή σταμάτησαν για μια βδομάδα.

- ΙΑ: Στο Αντιγιαμάν, να σας πάω λίγο πίσω, πως ήταν οι συνθήκες κράτησης ήταν καλύτερες ή χειρότερες;
- ΚΣ: Οι συνθήκες κράτησης ήταν άθλιες. Πρώτον, τα φαγητά ήταν συνέχεια ρόδι βραστό, νερόβραστα πράγματα πιάφι, ψωμιά ξηρά, ήταν τελείως άθλια διατροφή.
- ΙΑ: Νερό σας έδιναν;
- ΚΣ: Νερό είχε και πιάναμε κάτω.
- ΙΑ: Στο Αντιγιαμάν, σας έβαζαν να κάνετε εργασίες;
- ΚΣ: Τίποτε.
- ΙΑ: Σας ανέκριναν;
- ΚΣ: Όχι, τίποτε, μας είχαν μόνο έτσι.
- ΙΑ: Πέραν του περιστατικού που μας είπατε προηγουμένως, χτύπησαν εσάς ή άλλους στο Αντιγιαμάν;
- ΚΣ: Όχι, μεμονωμένα, στο δικό μου θάλαμο συνέβη αυτό.
- ΙΑ: Κατά την μεταφορά σας από το Αντιγιαμάν στην Μερσίνα, πως σας αντιμετώπισαν οι Τούρκοι;
- ΚΣ: Ακούστηκε ότι όταν πήγαιναν στην Αμάσεια σε άλλη πόλη τους λίντσαραν, έριχναν πέτρες, έσπασαν τζάμια.
- ΙΑ: Στο πλοίο πως ήταν οι συνθήκες όταν επιστρέφατε στην Κύπρο;
- ΚΣ: Μας έδωσαν κρεμμύδια να φύγει και καμιά αρρώστια από πάνω μας. Είχε και άλλους μετά όταν επιστρέφαμε ήταν διαφορετικά. Αρχίσαμε να νιώθουμε διαφορετικά, που είχαν πιο πολλές εμπειρίες, κακοποιήσεις ξέρω εγώ.

Συναγωγή μαρτυριών και καταγραφή της Ιστορίας των αιχμαλώτων της Κύπρου το 1974/ΕΠΙΚΥ

- ΙΑ: Πόσες μέρες μείνατε μετά ως αιχμάλωτος στο Γκαράζ Παυλίδη στην Κύπρο όταν - επιστρέψατε;
- ΚΣ: 7 μέρες.
- ΙΑ: Πως ήταν η συμπεριφορά τους εκείνες τις 7 μέρες;
- ΚΣ: Άψογη.
- ΙΑ: Σας έδιναν φαγητό;
- ΚΣ: Ναι ψωμί, σαλάμι.
- ΙΑ: Είχατε νερό;
- ΚΣ: Ναι.
- ΙΑ: Σας κατέγραψε ξανά ο Ερυθρός Σταυρός;
- ΚΣ: Όχι.
- ΙΑ: Πόσα άτομα ήσασταν;
- ΚΣ: Γύρω στα 100. Όταν ήμασταν στου Παυλίδη δεν ξέραμε τι θα γίνουμε. Δεν ξέραμε τι γινόταν, αναρωτιόμασταν, μας ρωτούσαν που πρέπει να πάμε. Δεν ξέραμε τι να αποφασίσουμε. Την τελευταία μέρα είχε Τουρκοκύπριους που μιλούσαν ελληνικά και μάθαμε ότι θα μας κάνουν ανταλλαγή τα Ηνωμένα Έθνη στην Ξενοδοχειακή Σχολή.
- ΙΑ: Στις φυλακές της Τουρκίας υπήρχαν και άλλοι κρατούμενοι Τούρκοι;
- ΚΣ: Πρόσεξα ότι είχε οικογενειακώς κρατούμενους που ζούσαν με τα χρόνια εκεί.
- ΙΑ: Πως σας συμπεριφέρονταν αυτοί ή δεν είχατε επαφές;
- ΚΣ: Δεν είχαμε.
- ΙΑ: Ποιες ήταν οι σκέψεις σας; Πιστεύατε ότι θα επιστρέψετε στην Κύπρο; Κρατούσατε την πίστη σας ζωντανή;
- ΚΣ: Από την στιγμή που μας έγραψε ο Ερυθρός Σταυρός ξέραμε ότι δεν θα μας κάνουν κάτι κακό. Δεν ξέραμε αν ζουν οι δικοί μας, αν θα πηγαίναμε στις ελεύθερες περιοχές ή στα κατεχόμενα αυτές ήταν οι απορίες μας.
- ΙΑ: Θυμάστε κάτι έντονα από τις φυλακές;
- ΚΣ: Όχι, άλλα περιστατικά συνέβησαν πάρα πολλά επειδή δεν ήταν όλος ο κόσμος μαζεμένος. Ήδη και οι ανταλλαγές ήταν λίγες – λίγες, δεν γίνονταν μαζικές.
- ΙΑ: Υπάρχει ένα βίντεο στο οποίο κάποιοι αιχμάλωτοι από τις φυλακές δίνουν συνέντευξη και λένε πως τα πράγματα στις φυλακές ήταν μια χαρά και πως η

Συναγωγή μαρτυριών και καταγραφή της Ιστορίας των αιχμαλώτων της Κύπρου το 1974/ΕΠΙΚΥ

συμπεριφορά των Τούρκων ήταν εντάξει εσείς αυτό το βίντεο το έχετε δει ήταν όντως έτσι τα πράγματα;

- ΚΣ: Εντάξει στις φυλακές των Αδάνων που πήγαμε ήταν λίγο άγριοι. Όταν μας κατέγραψαν στα Άδανα και μετά, εντάξει, δεν είχαμε αγριότητες και ξέρω εγώ αλλά και στα Άδανα μας έκαναν πάλι ανακρίσεις μας πήραν και μας έκαναν αυτά.
- ΙΑ: Πως μάθατε ότι θα επιστρέψετε στην Κύπρο;
- ΚΣ: Μάθαμε, είχαμε ένα Κύπριο που ήξερε τούρκικα και βρισκόμασταν στους διαδρόμους και μας έλεγε: θα πάμε στην Κύπρο μην φοβάστε και αυτός κινείτο και λίγο πιο ελεύθερα επειδή τον κρατούσαν οι αξιωματικοί όποτε τον χρειάζονταν να μιλήσουν.
- ΙΑ: Θυμάστε κάτι άλλο από την διαδικασία επιστροφής από το Αντιγιαμάν στην Μερσίνα;
- ΚΣ: Νομίζω από το Αντιγιαμάν, νομίζω, φύγαμε απευθείας επειδή έχει λιμάνι φύγαμε απευθείας.
- ΙΑ: Πότε επιστρέψατε στην Κύπρο;
- ΚΣ: 23 του Νοέμβρη.
- ΙΑ: Πόσες μέρες μείνατε στην Κύπρο μέχρι να φτάσετε στην Ξενοδοχειακή Σχολή;
- ΚΣ: 7 μέρες στις Αποθήκες, στο Γκαράζ του Παυλίδη.
- ΙΑ: Τι θυμάστε έντονα από την άφιξη σας στην Ξενοδοχειακή Σχολή;
- ΚΣ: Είδαμε τον κόσμο να περιμένει, να φωνάζει και εμάς μας κατέβασαν τρέχαμε... Τα πράγματα δεν ήξερες αν θα είχε κάποιος να σε περιμένει, δεν ήξερε κανένας, αν θα ήταν εκεί οι δικοί μας να μας περιμένουν.
- ΙΑ: Γνωρίζετε κάτι για Τουρκοκύπριους αιχμάλωτους;
- ΚΣ: Όχι.
- ΙΑ: Πως συνεχίστηκε η ζωή σας μετά την αιχμαλωσία;
- ΚΣ: Μετά την αιχμαλωσία δεν ήξερα ότι δεν έπρεπε να πάω στρατό. Εγώ κατατάχτηκα πάλι στο 211, εδώ στο ΒΜΗ και υπηρέτησα για ακόμα 2 μήνες ως οδηγός διοικητή. Εντάξει, μετά ξέρεις, ξεκίνησε η ζωή, έβλεπες την αθλιότητα της κατάστασης μπήκες σε αυτό το περιβάλλον.
- ΙΑ: Η αιχμαλωσία, τί σκέψεις σας άφησε; Μετά είχατε εφιάλτες;

Συναγωγή μαρτυριών και καταγραφή της Ιστορίας των αιχμαλώτων της Κύπρου το 1974/ΕΠΙΚΥ

- ΚΣ: Προσπαθούσαμε με κάθε τρόπο να επιβιώσουμε εκείνο τον καιρό, πως να βρούμε λεφτά, πως να βρούμε δουλειά.
- ΙΑ: Το κράτος εκείνη την μέρα στην Ξενοδοχειακή Σχολή μερίμνησε για την υγεία σας, την σωματική, την ψυχική, για την οικονομική σας κατάσταση, έκανε κάποια διευθέτηση;
- ΚΣ: Εκείνη την μέρα μας έδωσαν ένα χαρτί του Ερυθρού Σταυρού ότι ήμαστε αιχμάλωτοι. Ανέφεραν όποιοι νιώθετε άρρωστοι, νιώθετε πόνο, ζήτησαν όσοι ήθελαν να πάνε γιατρό είχε και πολλούς που υπέρβαλαν λίγο.
- ΙΑ: Ποια ήταν αντιμετώπιση της πολιτείας, της κοινωνίας με το πέρασμα του χρόνου;
- ΚΣ: Κάθε μέρα άμα έλεγες ότι ήσουν αιχμάλωτος ήθελαν να μάθουν τις εμπειρίες ή πως μας συμπεριφερθήκαν. Είναι μεμονωμένες οι περιπτώσεις που έκαναν αγριότητες και ξέρω εγώ. Εγώ πιστεύω αν δούμε όσα βλέπουμε τώρα στο Αφγανιστάν εμείς περάσαμε βασιλικά μόνο η αβεβαιότητα, η επιστροφή, η επιβίωση, μας έτρωγε.
- ΙΑ: Κάνατε κάποιες κινήσεις όταν επιστρέψατε;
- ΚΣ: Επειδή ήμασταν σε κλειστό κύκλο ακόμη δεν ανοιχθήκαμε βρισκόμασταν ορισμένοι εγώ και ο σύγαμπρος μου, βρισκόμασταν, ο σύγαμπρος μου πήγε στο Αντιγιαμάν αυτός έλεγε άλλα εγώ έλεγα άλλα εντάξει.
- ΙΑ: Σας ζητήθηκαν ποτέ πληροφορίες για αγνοούμενους;
- ΚΣ: Ναι, γιατί όταν μας έπιασαν κάτω στις Μάντρες είχαμε τρεις χωριανούς που μετά ήταν αγνοούμενοι. Μας τους παρουσίασαν εκεί και μετά ήταν αγνοούμενοι αλλά δεν μπορεί κανείς να ξέρει αν ζούσαν ή αν τους σκότωσαν. Είπαν αρκετοί ότι είδαν στην Κερύνεια αιχμάλωτους έτσι και αλλιώς ο καθένας ότι ήθελε έλεγε.
- ΙΑ: Ποια είναι η γνώμη σας για το επίδομα που δόθηκε από την πολιτεία πρόσφατα;
- ΚΣ: Να σου πω εγώ δεν το πήρα δεν ξέρω τον λόγο τελικά ανακάλυψα ότι δεν ήμουν γραμμένος στο Υπουργείο Εσωτερικών. Δεν πήρα τις 2000 αλλά ούτε και το μηνιαίο που έδιναν 66 € δεν το παίρνω και σιώπησα μόνο αυτό ως φαντάρος 34 £ και μετά που ήρθα στις ελεύθερες περιοχές κατάφερα και εργαζόμουν και μέρα και νύχτα και περνούσαμε καλά, δούλευα και μέρα και νύχτα.
- ΙΑ: Θέλετε να δείτε κάτι άλλο εκ μέρους της πολιτείας; Σας ενοχλεί που δεν έγινε ισάξια κατανομή;

Συναγωγή μαρτυριών και καταγραφή της Ιστορίας των αιχμαλώτων της Κύπρου το 1974/ΕΠΙΚΥ

- ΚΣ: Φαίνεται ότι κάπου κάτι αγνοήσαμε και δεν συμπληρώσαμε κάποιες φόρμες με την επιτροπή που είχαμε τους αγνοούμενους επειδή πήγαινα τακτικά και πάω κερδίσουμε αρκετά πράγματα.
- ΙΑ: Ποιες είναι η σκέψεις σας τώρα και ποιες ήταν οι σκέψεις σας τότε για την κατάσταση που δημιουργήθηκε στην Κύπρο, την εισβολή , για την κατοχή , την αιχμαλωσία , τους αγνοούμενους, τους εγκλωβισμένους, τους πρόσφυγες; Γιατί εκτός από αιχμάλωτος είστε και πρόσφυγας.
- ΚΣ: Εγώ πιστεύω ότι τα λάθη ήταν από πιο πριν, τα λάθη ήταν από το 1963, ακόμα επειδή διώξαμε τους Άγγλους φύγαμε από τον πολιτισμό και μπήκαμε σε ένα χάος αλλά το πραξικόπημα ήταν ένα λάθος που πράξαμε απερίσκεπτα. Αναγκάσαμε τον Τούρκο να έρθει, εμείς τους δώσαμε το δικαίωμα μέχρι τελευταίως είχαμε το δικαίωμα να πιάσουμε το Βαρώσι και δεν το πιάσαμε και αυτό το ΟΧΙ που υπογράψαμε επί Τάσσου Παπαδόπουλου ήταν λάθος. Κάναμε 4 μεγάλα λάθη από το 1955 μέχρι σήμερα και δεν ντρέπομαι να πω και πως η Ελλάδα μας πούλησε 4 φορές και τώρα να τύχει θα μας πουλήσει ξανά.
- ΙΑ: Έχετε ημερολόγιο κάτι άλλο; Θέλετε να μείνει κάποια άλλη σκέψη σας στις επόμενες γενιές;
- ΚΣ: Οι νεότεροι να αγαπάμε τον συνάνθρωπο μας, να φύγει η ζήλια και η μοχθηρία είμαστε ένας λαός που είμαστε μόνο για το θέαμα. Τόσες φορολογίες και κανέναν δεν σηκώνεται, είμαστε τέλεια αρνιά. Και να σταματήσουμε να πιστεύουμε σε αυτά τα κόμματα, τα κόμματα είναι ο εχθρός του κράτους. Γενικά να σταματήσουμε να πιστεύουμε, να κάνουμε τις δικές μας σκέψεις και ενέργειες.